

Narodowe Forum Muzyki

Przestrzeń dla piękna

06

lutego 2020
czwartek
19:00

Wrocław, NFM, Sala Główna
estrada w odwróceniu

Fantazja na skrzypce

Richard Lin – skrzypce

Michał Francuz – fortepian

L. van Beethoven

Program:

Ludwig van Beethoven (1770–1827) *IV Sonata a-moll* na skrzypce i fortepian op. 23 [23']

I. Presto

II. Andante scherzoso, più Allegretto

III. Allegro molto

John Corigliano (*1938) *Sonata na skrzypce i fortepian* [23']

I. Allegro

II. Andantino

III. Lento

IV. Allegro

Maurice Ravel (1875–1937) *II Sonata G-dur* na skrzypce i fortepian [18']

I. Allegretto

II. Blues (Moderato)

III. Perpetuum mobile (Allegro)

Igor Frolov (1937–2013) *Concert Fantasy on Themes from G. Gershwin's „Porgy and Bess”* op. 19 [15']

M. Ravel

BTHVN
2020

Sonaty i fantazja: od Beethovena do Frolova

Artur Bielecki

Rok 2020 to w świecie sztuki Rok Ludwiga van Beethovena. W grudniu minie dwieście pięćdziesiąta rocznica urodzin tego jednego z największych kompozytorów w historii. Można się spodziewać wielu wydarzeń poświęconych autorowi „Eroiki”. Artyści być może częściej będą wykonywali jego utwory. Tak jak na dzisiejszym koncercie, którego program rozpoczyna się od *IV Sonaty a-moll* na skrzypce i fortepian op. 23 Beethovena. Kompozytor stworzył w sumie dziesięć sonat skrzypcowych (oraz – tak dla porównania – trzydzieści dwie sonaty fortepianowe i pięć sonat wiolonczelowych). Składają się one na szczególnie *opus magnum* dla skrzypków, wyzwanie dla nich i towarzyszących im pianistów – współinterpretatorów tych dzieł. Niektórzy najwybitniejsi skrzypkowie nagrali komplet tych sonat, często we współpracy ze sławnymi pianistami. Można w tym miejscu przypomnieć tak znakomite rejestracje płytowe jak albumy Dawida Ojstracha i Lwa Oborina, Arthura Grumiaux i Clary Haskil czy Gidona Kremera i Marthy Argerich.

IV Sonata a-moll na skrzypce i fortepian op. 23 powstała w latach 1800–1801, a więc „na pograniczu” pierwszego i drugiego okresu twórczości Beethovena. Jaki jest kontekst utworu? Beethoven skomponował już *I Symfonię* (1800), dwa pierwsze koncerty fortepianowe, sześć pierwszych kwartetów smyczkowych z op. 18, *Sonatę fortepianową c-moll „Pateologiczną”* (została wydana w 1799 r.). Ale dopiero przed nim były dzieła prawdziwie przelomowe: *III Symfonia Es-dur „Eroica”*, *III Koncert fortepianowy c-moll, Kwartety smyczkowe* op. 59. Już wkrótce Beethoven rozpoczął – jak sam to nazwał – „nową drogę” (*Sonaty fortepianowe* op. 31, 1802).

Na początku tej nowej drogi powstała *IV Sonata a-moll* na skrzypce i fortepian. Składa się z trzech części. Otwierające ją *Presto* od pierwszych taktów porwya słuchacza w wartki nurt muzyki, w swoim trójdzielnym metrum przypominającej *gigue* z barokowej suity. Częstość ta wykazuje cechy formy sonatowej, potraktowanej w sposób daleki od jakichkolwiek schematów. Następujące po niej *Andante scherzoso, più Allegretto* przynosi chwile odprężenia po początkowym impecie. Mamy wrażenie, że kompozytor bawi się tutaj rytmiką uzupełniającą, a w innym fragmencie – techniką polifoniczną. Finałowe *Allegro molto* jest efektywnym rondem, w którym powraca nastrój i oszatamianające tempo pierwszej części. Beethoven pozostaje w swojej *IV Sonacie a-moll* bardzo klasyczny, zdyscyplinowany, klarowny.

Drugi punkt programu stanowi efektowna, napisana z rozmachem *Sonata na skrzypce i fortepian* Johna Corigliana, współczesnego kompozytora amerykańskiego. Ten urodzony w Nowym Jorku twórca ma na swoim koncie nie tylko aktywną działalność kompozytorską. Współpracował z radiem, produkował nagrania w Columbia Masterworks, a w latach 1961–1972 włączył się w organizowanie serii „Young People’s Concerts” Leonarda Bernsteina. Corigliano jest autorem m.in. opery *The Ghosts of Versailles*. Jego muzykę mogą znać miłośnicy kina: stworzył ścieżkę dźwiękową do filmów *Odmienne stany świadomości* Kena Russella oraz *Purpurowe skrzypce* François Girarda. *Sonata skrzypcowa* Corigliana została ukończona w 1963 r. i należy do pierwszego okresu jego twórczości.

Utwór stawia wykonawcom wysokie wymagania techniczne, jest bardzo wirtuozowski. Wyczuwa się w nim wpływ europejskiego neoklasycyzmu, tego spod znaku Prokofiewa, a zwłaszcza Szostakowicza. Początkowo dzieło nosiło tytuł *Duo*. Sonata składa się z czterech części, z których pierwsza – dość krótka – rozpoczyna się zdecydowanym „gestem otwarcia”. Druga część (*Andantino*) jest liryczna, śpiewna, zakończona wyrazową kulminacją. Równie ekspresyjne, lecz bardziej dramatyczne jest *Lento* (trzecia część), które zawiera rodzaj solowej kadencji skrzypiec. Następuje po nim część finałowa, ujęta w formie ronda o charakterze *perpetuum mobile*, wyraźnie naznaczona sarkazmem i groteską.

II Sonata G-dur na skrzypce i fortepian Maurice’a Ravela należy bez wątpienia do arcydzieł muzyki skrzypcowej XX w. Jej autor w chwili ukończenia utworu miał pięćdziesiąt dwa lata, przeżywał więc pełny rozkwit sił twórczych, poparty doświadczeniem i dojrzałością. Pisał *II Sonatę G-dur* w latach 1923–1927 – miał już wtedy w swoim dorobku wiele bardzo ważnych dzieł (m.in. *Zwierciadła*, *Gaspard de la nuit*, *Rapsodi hiszpańską*, balet *Dafnis i Chloe*). Był wtedy uznawany za czołowego kompozytora francuskiego i jednego z najoryginalniejszych w światowej muzyce. Jego utwory zawsze wyróżniały się wyrafinowanym smakiem, klarownością formy, mistrzostwem w każdym detalu (przykładem sławne *Bolero*), a także umiejętnością twórczego nawiązywania do różnorodnych konwencji. Wszystkie te cechy odnajdziemy w *II Sonacie G-dur*. Składa się ona z trzech całkowicie zróżnicowanych w charakterze części. Pierwsza część, *Allegretto*, uwodzi słuchacza migotliwą i delikatną, impresjonistyczną fakturą, ciekawymi współbrzmieniami, tajemniczą nastrojowością. Najbardziej niezwykła jest jednak część druga – *Blues (Moderato)*. To niesamowite echo muzyki afroamerykańskiej i rodzącego się właśnie za

oceanem jazzu. Wspaniały przykład wspomnianej „gry konwencjami”, w której Ravel był niezrównanym mistrzem. Sonatę wieńczy wirtuozowskie *Perpetuum mobile* (*Allegro*), rozpędzające się po krótkim wstępie.

Blues z *II Sonaty G-dur* Ravela będzie zapewne znakomitym stylistycznym wprowadzeniem do efektownej *Concert Fantasy on Themes from G. Gershwin's „Porgy and Bess”* op. 19 Igora Frolowa. Był on wybitnym rosyjskim skrzypkiem i pedagogiem, zajmującym się również kompozycją. W jego fantazji usłyszymy szereg uwielbianych przez publiczność tematów z opery George'a Gershwina, które zostaną zaprezentowane w bogatej, wirtuozowskiej fakturze skrzypcowej.

Richard Lin

Tajwańsko-amerykański skrzypek. Studiował w Curtis Institute of Music pod kierunkiem A. Rosanda, a także w Juilliard School w klasie L. Kaplana. Otrzymał Złoty Medal w Quadrennial International Violin Competition of Indianapolis (2018), a także główne nagrody w najważniejszych międzynarodowych konkursach skrzypcowych, w tym m.in. I nagrodę i nagrodę publiczności w Sendai International Music Competition w 2013 r., III nagrodę w Internationaler Joseph Joachim Violinwettbewerb w 2015 r. Artysta jest także laureatem Międzynarodowego Konkursu Skrzypcowego im. Henryka Wieniawskiego i Shanghai Isaac Stern International Music Competition. W sezonie 2019/2020 będzie

Richard Lin, fot. Denis Ryan Kelly Jr.

koncertował w Stanach Zjednoczonych z Indianapolis Symphony Orchestra, Montclair Orchestra, Chippewa Valley Symphony Orchestra, New Mexico Philharmonic, Evansville Philharmonic Orchestra i Marion Philharmonic Orchestra. Da liczne recitale w Dallas, Nowym Jorku, Waszyngtonie, a także w Polsce. Na zakończenie sezonu zadebiutuje z recitalem w Carnegie Hall. Wystąpi ponadto w Wietnamie z Evergreen Symphony Orchestra.

Michał Francuz

Studiował w Akademii Muzycznej im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu pod kierunkiem W. Andrzejewskiego. Prowadzi aktywną działalność koncertową zarówno jako solista, jak i kameralista, zdobywając uznanie publiczności i krytyki. Regularnie współpracuje m.in. z Filharmonią Poznańską, Filharmonią w Szczecinie, Teatrem Wielkim w Poznaniu, Teatrem Muzycznym w Poznaniu, Operą Bałtycką i Towarzystwem

Muzycznym im. H. Wieniawskiego. Artysta jest zapraszany do udziału w prestiżowych imprezach muzycznych w Polsce i za granicą. W 2016 r. był akompaniatorem podczas XV Międzynarodowego Konkursu Skrzypcowego im. H. Wieniawskiego w Poznaniu. Jako kameralista współpracuje z wieloma wybitnymi muzykami, takimi jak S. Dohr, A. Zubel, E. Salvador, J. Nadrzycki, R. Pujanek, Ł. Błaszczak, Sz. Krzeszowiec, P. Massa, J.-M. Fessard, M. Drevišek, J. Schulte-Bunert, G. Sandvik, M.A. Espstein, A. Haraldsdottir oraz z Baltic Neopolis Quartet. Zrealizował wiele nagrań muzyki teatralnej (w tym utworów swojego autorstwa bądź we własnym opracowaniu), a także nagrań dla Polskiego Radia. W 2019 r. ukazała się płyta *Polskie Sonaty Skrzypcowe*, którą nagrał wraz z B. Niziołem. Album ten rozpoczął cykl nagraniowy „Polskie Sonaty Skrzypcowe”, który zakłada wydanie wszystkich sonat polskich kompozytorów.

Michał Francuz, fot. archiwum artysty

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

